

Johanna Stouten, Willem Anthonie Ockerse (1760-1826). *Leven en werk. Het bewogen leven van een verlicht 'Bataafs' politicus, letterkundige, predikant en wijsgeer en zijn veelzijdig oeuvre op de overgang van de achttiende naar de negentiende eeuw*, APA-Holland Universiteits Pers Amsterdam & Maarssen (1982). Ill. xiii, 342 bidz. f 67,50 (besteladres: APA, Postbus 122, 3600 AC Maarssen).

Met deze uitstekende studie heeft Ockerse de biografie gekregen, die hij verdient. Met ijver, nauwgezetheid en zeker ook wel sympathie voor deze man heeft de schrijfster haar werk gecomponeerd - geen eenvoudige taak, want juist bij figuren van het z.g. tweede plan (en dat was O. nu eenmaal) is het soms lastig, meer dan bij de groten, de waarlijk originele geesten, te onderscheiden tussen wat wel en wat niet, of misschien net nog wel en net niet meer belangrijk is en wordt soms de uiterste inspanning vereist om een dikwijls weinig spectaculaire ontwikkeling waar te nemen en te beschrijven. Gelukkig voor Ockerses biograaf heeft zijn leven toch ook wel spannende en opzienbarende momenten gekend, m.n. in de tijd dat hij actief was als politicus, als representant in Den Haag, en hij zelfs doordrong tot het centrum van de macht bij de beruchte coup van 22 jan. 1798. Het is de verdienste van mevr. Schouten, dat zij zowel de politieke carrière als de andere activiteiten van Ockerse heeft beschreven. Zo wordt zijn belangrijkste werk, het *Ontwerp tot eene algemeene characterkunde*, breedvoerig besproken en krijgen ook de periode dat hij tweede secretaris van de Maatschappij van Weldadigheid was en de jaren van het predikantschap ruime aandacht. Waarom zij dan haar biografie nadrukkelijk een voorlopige schets noemt (xiii)? Een biografie mag nooit een 'sluitend beeld' geven, voert zij aan. Men zal dit willen beamen, zonder daaruit de gevolgtrekking te maken, dat de biograaf niet op een zeker moment zijn werk zal kunnen afsluiten in de overtuiging, dat hij onder gebruikmaking van het beschikbare materiaal een verantwoorde beschrijving van persoon, leven en werk van de held heeft geboden. Er schuilt geen hybris in, als een biografie pretendeert meer te zijn dan een schets. Een goede biografie moet zijn als een schilderij, waarbij het erop aan komt, dat de schilder de gestalte, de gelaatsuitdrukking van de persoon heeft getroffen. Dat zal juist het geval zijn als de schilder door gebruik te maken van de middelen die de kunst hem biedt, het geheim dat in ieder mensenleven schuilt, heeft gerespecteerd. In dit opzicht kan er een gevaar liggen in het 'multa', waar het 'multum' op zijn plaats was geweest. M.i. is mevrouw Schouten daaraan niet geheel ontkomen, getuige bijvoorbeeld de uitvoerigheid van het genealogische materiaal, dat ons wordt voorgezet, of de weergave van het onderzoek naar de authenticiteit van het hs. 'Geheym Konsten' (bijlage V), of ook in bijlage III par. III: 'Brieven gewisseld tussen derden waarin over O. wordt gesproken'. Waarom dan de literatuurlijst bewust 'beknopt' gehouden? Het heeft me bijvoorbeeld enige moeite gekost om erachter te komen, waar nu de levensbeschrijving van O. door Clarisse en Tydeman te vinden is (zie hierover niet de bibliografie, maar p. 204). Of de laatste opmerking die ik over dit boek wil maken, ook samenhangt met het (al of niet bewust) 'schetsmatige' karakter van deze biografie, weet ik zelf niet goed, maar het moet mij van het hart, dat het gebruik van de tegenwoordige tijd in een historisch werk, i.c. een biografie, m.i. indruist tegen de